

Плевенски исторически четения

Pleven Historical Readings

Регионален исторически музей – Плевен
Regional Historical Museum – Pleven

Издание Publication	Революции и еволюции – политически, икономически, технологични, културни и социални измерения на „прогреса“ Revolutions and evolutions – political, economic, technological, cultural and social dimensions of “progress”
Том / година Volume / year	II / 2023
Издател / държава Publisher / country	Регионален исторически музей – Плевен, България Regional Historical Museum – Pleven, Bulgaria
Автор(и) Author(s)	Гл. ас. д-р Ирина Якимова Assist. Prof. Irina Yakimova, PhD
Институция Affiliation	Институт за исторически изследвания – Българска академия на науките Institute for Historical Studies – Bulgarian Academy of Sciences
Заглавие Title	АТЛАНТИЧЕСКАТА ИДЕЯ КАТО ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ ПРЕЗ 90-ТЕ ГОДИНИ НА XX В. THE ATLANTIC IDEA AS FOREIGN POLICY PRIORITY DURING THE 1990S
Страници Pages	391–399
Постоянен адрес Permanent URL	https://plevenhistoricalreadings.eu/articles/phr-2-391/

АТЛАНТИЧЕСКАТА ИДЕЯ КАТО ВЪНШНОПОЛИТИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ ПРЕЗ 90-ТЕ ГОДИНИ НА XX В.

Гл. ас. д-р Ирина Якимова

Институт за исторически изследвания – Българска академия на науките

Резюме: Статията разглежда въпроса за мястото на България в новия военно-политически световен ред след разпускането на Организацията на Варшавския договор. Авторката поставя акцент върху възникналата дилема пред националната сигурност след края на Студената война, като на този фон проследява еволюцията на т.нар. „българска атлантическа идея“ и нейното постепенно припознаване като първостепенен външнополитически приоритет през 90-те години на XX в.

Ключови думи: НАТО, Варшавски договор, България, Студена война, преход

Продължилото няколко десетилетия разделение на света на противостоящи си блокове от държави отмира постепенно от края на 80-те години на XX в. В духа на официално обявеното преустройство на системата на социализма от съветски тип СССР възприема т.нар. доктрина „Синатра“, която идва да замени изживялата времето си доктрина „Брежнев“ за ограничения суверенитет на източноевропейските държави. Отпада необходимостта от поддържане на постоянна колективна бойна готовност, а оттам – и мотивацията за участие в координационните структури на Организацията на Варшавския договор. Решение за излизане от пакта на 26 юни 1990 г. приема за първи път унгарският парламент. Започва разпадането на източноевропейския социалистически интеграционен модел. За Балканите обаче това означава преди всичко възраждане на позабравените рискове и конфликти на етническа и междусъседска основа, възпирани до момента от ядрения и междублоков паритет¹.

В променената международна обстановка се налага спешно да бъдат потърсени нови външни гаранции за сигурността на България. В началото на 90-те години на XX в. непосредствените заплахи за тери-

¹ Александров, Евгений (Ред.). Външната политика на България след 10 ноември 1989 г. Национален институт за международни изследвания, Фондация „Фридрих Еберт“, С., 1997, 42; Баев, Йордан. Системата за европейска сигурност и Балканите в годините на Студената война, С., 2010, 417.

ториалната цялост и политическата стабилност идват от две посоки – югоизточна, свързана с усложнените отношения с Турция, и западна, чиито измерения в регионален контекст се очертават от Югокризата. Именно това е конкретният геополитически фон за стартирането на дипломатическия диалог с НАТО, който маркира втория аспект на общия процес на преориентация и ускорено „отваряне“ на страната към западноевропейското военно-политическо пространство.

След първите внимателни сондажи от втората половина на 80-те години, направени в контекста на многостранните преговори по въпросите на разоръжаването в Стокхолм и Виена², новият активен етап в развитието на контактите започва с решението за реципрочното „отваряне“ на Алианса към бившите съветски сателити от Източна Европа. През лятото на 1990 г. Северноатлантическият съвет приема два безпрецедентни документа – т.нар. „Послание от Търнбъри“, договорено в рамките на срещата на външните министри през юни в Шотландия, и подписаната месец по-късно Лондонска декларация. Към правителствата на СССР и държавите от Централна и Източна Европа е отправено колективно предложение за установяване на редовни дипломатически отношения, както и за цялостно изграждане на нов тип сътрудничество за преодоляване на противопоставянето³. „Посланието от Търнбъри“ играе ролята на юридически предвестник на Декларацията от Лондон дотолкова, доколкото именно в него за първи път в официална форма се споменава опцията за „приятелство“ със Съветския съюз и страните от неговата бивша сателитна орбита⁴. В отговор на „протегнатата ръка“ на НАТО Министерството на външните работи на Република България приема поканата за установяване на редовни дипломатически контакти. В обстановката на създалата се политическа еуфория, през август 1990 г. младият депутат от опозиционния СДС

² Макар и недопустими на двустранно дипломатическо равнище, през втората половина на 80-те години на XX в. контактите България – НАТО зачестяват на многостранно ниво във връзка с преговорите между Северноатлантическия съюз и Организацията на Варшавския договор по въпросите на разоръжаването. Българската държава е официално представена на Стокхолмската конференция (януари 1984 г. – септември 1986 г.), изразява принципно съгласие за допускане на наблюдатели от НАТО при провеждането на определени армейски учения и участва в изготвянето и предоставянето на информация за целите на разговорите за съкращаване на въоръжените сили и обикновените оръжия в Европа, стартирали във Виена по инициатива на съюзниците от Източния блок на 17 февруари 1987 г. – ДА на МВНР, оп. 59 – П, а.е. 168, л. 16 – 29.

³ НАТО. Справочник. Актуализирано издание за България, посветено на петдесетгодишнината на НАТО, със съдействието на Атлантическия клуб в България и Фондация „Отворено общество“, С., 2000, 66.

⁴ Вж.: Message From Turnberry, Ministerial Meeting of the North Atlantic Council. (29.09.2022) <http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23697.htm?selectedLocale=en>. И двата цитирани стратегически документа са приети далеч неслучайно веднага след източно-европейските „нежни революции“. Подобно на постановките в Посланието от Търнбери, в т. 4 от текста на Лондонската декларация четем: „Атлантическата общност трябва да протегне приятелска ръка към страните от Изтока, които бяха наши противници в Студената война.“ – London Declaration on a Transformed North Atlantic Alliance, (29.09.2022) <<http://www.nato.int/docu/comm/49-95/c900706a.htm>>.

д-р Соломон Паси произнася емоционална реч пред Великото народно събрание, в която призовава за присъединяване към НАТО в недалечно бъдеще.

Началото на официалните двустранни разговори на високо равнище е поставено през ноември същата година, в навечерието на Парижката среща на Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа (СССЕ). Министърът на външните работи Любен Гоцев и генералният секретар на НАТО Манфред Вьорнер се срещат в белгийската столица.⁵ Междувременно в щаб-квартирата на НАТО в Брюксел пристига българска парламентарна делегация, в която д-р Паси участва редом с депутати от различни политически фракции. Впоследствие за разглеждане в парламента е внесен проект на резолюция. В нея подписалите я 135 от общо 400 народни представители предлагат да бъдат инициирани предприсъединителни консултации с НАТО⁶.

В края на 1990 и през 1991 г. темата за отношенията с трансатлантическата общност е поставена в нова светлина и на нова плоскост, в контекста на окончателното разпускане на Организацията на Варшавския договор и предстоящото решение дали да се поднови Договорът за дружба, сътрудничество и взаимопомощ от 1967 г. между България и СССР⁷. Според президента д-р Желю Желев и водещите опозиционни лидери тясното обвързване със съветската страна е изживяло времето си⁸. Алтернативата звучи примамливо – членство в организацията, обединяваща европейските демокрации. За да успокоят раздвоеното все още обществено мнение, увеличаващите се привърженици на атлантическата идея настояват, че присъединяването към НАТО няма да бъде насочено против Москва⁹.

Ключово значение за надделяването на тази позиция изиграва създаването на Атлантическия клуб в България. Клубът е създаден по

⁵ Съобщение за срещата между Вьорнер и Гоцев, БНР, 15 ноември 1990 г.

⁶ Bulgaria's Way to NATO. – In: Bulgaria for NATO 2002. Institute for Regional and International Studies, Open Society Foundation Sofia, Sofia, 2002, 325.

⁷ Става дума за подновения на 12 май 1967 г. договор със СССР под същото наименование, сключен на 18 март 1948 г. Съгласно чл. 10 от документа двадесетгодишният срок на неговото действие може да бъде многократно автоматично удължаван за нов период от пет години, ако нито една от страните не вземе решение до дванадесет месеца предварително за неговото денонсиране. (29.09.2022) <<http://vbox.bg/watch?v=3485094>>. На този принцип договорът е продължен еднократно през 1987 г. Допълнителният петгодишен срок изтича на 4 август 1992 г., което означава второ автоматично удължаване при наличие на съгласие както на СССР, така и на България. Лятото на 1991 г. обаче изправя Москва пред проблеми, които поставят на съвсем заден план въпроса за българо-съветския договор. Така се оказва, че решението за първи път зависи изключително от депутатите от Народното събрание в София. – Александров, Евгений (Ред.). Външната политика на България след 10 ноември 1989 г., 1997, 59.

⁸ Мнение на президента Желев относно Варшавския пакт и отношенията със СССР, БТА София, редакция „Новини за чужбина“ (англоезична емисия), 8 октомври 1990 г.

⁹ Александров, Евгений (Ред.). Външната политика на България след 10 ноември 1989 г., 1997, 129.

инициатива на д-р Соломон Паси и е открит официално на 4 април 1991 г. като единствена по рода си неправителствена асоциация в държава, която към момента не членува в НАТО. Основната му обществено-политическа задача е да популяризира идеята за българската трансатлантическа преориентация както сред представителите на политическия елит, така и в средите на интелигенцията. Решаваща обаче безспорно е ясно изразената западна подкрепа. След като през януари 1991 г. САЩ предоставят на България дългоочаквания търговско-икономически статут на „най-облагодетелствана нация“¹⁰, през лятото са осъществени две безпрецедентни високопоставени визити в София – на американския вицепрезидент Дан Куейл (6 – 7 юни 1991 г.) и на генералния секретар на НАТО Манфред Вьорнер (12 – 13 юни 1991 г.). В крайна сметка окончателното решение за денонсирането на българо-съветския Договор за дружба, сътрудничество и взаимопомощ е взето от ВНС с гласуването на специален закон. То влиза в сила от 1 август 1991 г., точно месец след прекратяването на функциите на политическите структури на Организацията на Варшавския договор. Каузата за приобщаването към НАТО става първостепенен държавен приоритет.

Победата на десницата на проведените през октомври 1991 г. парламентарни избори е победа и за българските евроатлантици. Тя съвпада по време със задълбочаването на дебата за бъдещето на НАТО. Преодоляването на дългогодишните противоречия в отношенията Изток – Запад изправя НАТО пред предизвикателството скоро да се превърне във военнополитически „съюз без врагове“.¹¹ Както язвително отбелязват някои анализатори, разпадането на Организацията на Варшавския договор обезпокоява не само съветските генерали, но и западните им „колеги“, тъй като на практика лишава Северноатлантическия пакт от първоначалното основание за неговото съществуване – междублоковата конфронтация¹². Очакванията, че в условията на глобална геополитическа трансформация създаващите се институционални структури на СССЕ биха могли да поемат функциите по обезпечаването на международната сигурност, бързо са заменени от скептицизъм, породен от асоциации с провала на Обществото на народите в периода между двете световни войни (1919 – 1939). На този фон разработеният и доказал ефективността си механизъм за вземане на решения и бойният потенциал на НАТО са достатъчни аргументи за запазването на Алианса в променящата се глобална обстановка.

Трансатлантическите партньори се обединяват около принципното решение за актуализиране на стратегическата концепция на НАТО още по време на срещата в британската столица през лятото на

¹⁰ Radio Free Europe, Report on Eastern Europe, Volume 2, No. 5, February 1, 1991, 42; Ibid, No. 24, June 14, 1991, 39.

¹¹ Alliance Without an Enemy. US News & World Report, November 11, 1991, 50.

¹² International Herald Tribune, February 27, 1991.

1990 г. След приемането на Лондонската декларация обаче се налага на измине повече от година, преди консенсусът във всички конкретни сфери да стане възможен и приемлив с оглед обличането му в подходяща юридическа форма. Това се осъществява на сесията на Съвета на НАТО в Рим на 7 – 8 ноември 1991 г. с подписването на нова декларация. Тогава са дефинирани съвременните измерения на политическата и военна стратегия на Съюза, рамките на отношенията с държавите от Източна Европа, перспективите за бъдещо развитие на СССЕ и на идеята за европейска отбрана. Като основна причина за запазването и трансформирането на НАТО от организация за колективна отбрана в сложна структура за международна сигурност е посочена необходимостта от поддържането на мощна военна коалиция във връзка с провеждането на операция „Пустинна буря“ в района на Персийския залив, както и предвид нарастващото напрежение на Балканите. Специално внимание е отделено на разширяването на политиката на „протегнатата ръка“ към бившите противници от Източния блок. Издигнати са предложения за допускане до статут на асоциирано членство в НАТО на „новите демокрации“, както и за сключване на двустранни договори с всяка от тях. Така се стига до решението да се създаде структурен орган с разширени правомощия – Северноатлантически съвет за сътрудничество (САСС), за участие в който да бъдат поканени всички правителства на страните от разпадналата се съветска сфера¹³.

Декларираното по този начин официално „отваряне“ на НАТО към сътрудничество с доскорошните „идеологически врагове“ от ОВД няма как да не се отрази върху външнополитическата концепция на постсоциалистическа България. В средата на ноември 1991 г. президентът д-р Желю Желев пребивава в Главната квартира на НАТО в Брюксел. Пред генералния секретар Манфред Вьорнер той очертава няколко приоритетни теми в сферата на двустранното сътрудничество. Сред тях са: стартиране на политически диалог относно възможностите за предприемане на ад хок инициативи и процедури за предотвратяване на кризи и конфликти; разширяване на контактите по линия на военнотактическите учения, включително изпращане на български офицери на обучение във специализираните академии на НАТО; установяване на контрол върху въздушното пространство. В допълнение Желев подчертава изрично, че България е готова да участва активно в съвместното планиране на общи действия в случай на природни бедствия или бежански вълни, „както и при други неконвенционални заплахи

¹³ Учредителното заседание на САСС се провежда на 20 декември 1991 г. в Главната квартира на НАТО в Брюксел. Като самостоятелни делегати вземат и министрите на външните работи на обявилите независимост Русия, Естония, Латвия и Литва. Следващата емблематична демонстрация на доброжелателство между НАТО и Руската федерация е присъединяването на последната към програмата „Партньорство за мир“ на 22 юни 1994 г. Вж.: North Atlantic Cooperation Council Statement on Dialogue, Partnership and Cooperation. Press Release M-NACC-1(91) 111. Issued on 20 Dec. 1991. (30.09.2022) <http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23841.htm?selectedLocale=en>.

за сигурността в Европа“. В своята реч пред Северноатлантическия съвет, изнесена на 14 ноември 1991 г., българският президент маркира очакванията си за бъдещото развитие на контактите България – НАТО, както и за дългосрочната роля на организацията за съхраняването на сигурността и геополитическата стабилност на европейския континент. Той оценява като особено сполучлива идеята за изграждането на една голяма геополитическа общност „от Ванкувър до Владивосток“, в която НАТО следва да играе ключова роля като гарант на мира и международната сигурност. Д-р Желев настоява и за непосредствено ангажиране на Алианса на Балканите за по-бързото разрешаване на започналата вече Югокриза, заявявайки, че „само НАТО е способна да се намеси ефективно с военни средства в Югославия“¹⁴.

През следващите години постепенно се изграждат практическите механизми за сътрудничество между България и НАТО по линията на програмата „Партньорство за мир“. Рамковият документ по програмата, подписан между двете страни през февруари 1994 г., предвижда политически консултации, обмен на експерти и провеждане на съвместни учения с цел подобряване на готовността на армията за реакция в кризисни ситуации.¹⁵ Първото подобно учение е „Бриз 94“, което може да се определи като безпрецедентна инициатива с участието на българските Военноморски сили (ВМС) под прякото командване на НАТО.¹⁶ На дипломатическо равнище разговорите достигат етап на т.нар. „засилен диалог“ от пролетта на 1996 г. Той протича в пет кръга, докато в началото на 1997 г. новоизбраният президент Петър Стоянов заявява пред Северноатлантическия съвет категоричната решимост на своя екип българската трансатлантическа интеграция да бъде доведена до успешен край. Официалната кандидатура на България за пълноправно членство в НАТО е внесена на 17 февруари 1997 г. от служебното правителство на Стефан Софиянски. Процедурата по нейното политическо одобрение обаче се удължава допълнително, отново под въздействие то на външните фактори и обстоятелства.

В края на 1998 и началото на 1999 г. поредното изостряне на Югокризата с Косовския конфликт налага спешната намеса на международната общност за възстановяване на реда и стабилността на Балканите.

¹⁴ Желев държи реч в щабквартирата на НАТО, БТА София, Англоезична емисия, 14 ноември 1991 г.; Zhelev Says Only NATO Capable of Armed SFRY Intervention. Paris AFP, English Service, 14 November 1991.

¹⁵ Partnership for Peace: Framework Document Issued by the Heads of State and Government Participating in the Meeting of the North Atlantic Council. Press Release Annex to M-1(1994) 002. Issued on 11 Jan. 1994. (30.09.2022) <http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_24469.htm>. Partnership for Peace: Invitation Document issued by the Heads of State and Government Participating in the Meeting of the North Atlantic Council, (Brussels, 10 January 1994). (30.09.2022) <<http://www.nato.int/docu/basicxt/b940110a.htm>>; Пеева, Б., Стоянов, В., Сотиров, И., Тихова, С. Демокрация и сигурност. Атлантическите ценности и стабилността в Югоизточна Европа, С., 2000, 42.

¹⁶ „Вятърът на промяната“ получи името „Бриз“. НАТО & България, бр. 1, 1999, 11 – 13.

Силите на НАТО са ангажирани в плана за нанасяне на стратегически удари по територията на Югославия, получил кодовото наименование операция „Съюзна сила“ (Allied Force). Въпреки че официално декларира, че няма да участва „пряко или косвено“ във военните действия, правителството в София се съгласява да предостави транзитен коридор през българското въздушно пространство. Българската солидарност със започналата военновъздушна кампания срещу режима на Слободан Милошевич е формулирана в декларация на Народното събрание от 25 март 1999 г.¹⁷, а на 4 май 1999 г. идва и самото решение на парламентарното мнозинство за въздушния коридор¹⁸. Няколко месеца по-късно е подписано и споразумение за преминаване през българската държавна територия на сухопътни войскове части, чиято цел е поддържане на етнически мир в Косово след приключването на активната военна кампания¹⁹. Именно тази категорично заявена подкрепа за северноатлантическите съюзници изиграва ключова роля за решението на Съвета на НАТО да включи страната ни в бъдещите си разчети за политическо разширяване. Демарш в такъв смисъл е отправен лично към президента Петър Стоянов по време на срещата на НАТО на най-високо равнище във Вашингтон през април 1999 г., в рамките на „Инициативата за Югоизточна Европа“ (The South-East Europe Initiative)²⁰.

От този момент нататък България се възприема и бива възприемана като фактически член на Алианса, въпреки че до придобиването на юридически статут на пълноправно членство остават още няколко години. До момента на влизане в сила на протокола за присъединяване към Алианса, съгласно утвърдения през пролетта на 1999 г. „План на действие“, българските Военноморски сили участват в многонационалното учение „Кооперативен партньор '99“ (Cooperative Partner '99), както и в няколко семинара по проблемите на съвместимостта на бойните технологии²¹. Страната се включва и в създадената през май 2000 г. Вилнюска група за сътрудничество, а през октомври е домакин на

¹⁷ Народно събрание на Република България. Стенограми от пленарни заседания. Тридесет и осмо Народно събрание. Стенограма от четиридесет и първото извънредно заседание, София, четвъртък, 25 март 1999 г. (30.09.2022) <<http://parliament.bg/bg/plenaryst/ns/6/ID/2102>>.

¹⁸ По време на четиридесет и петото извънредно заседание на Народното събрание от 4 май 1999 г. на второ четене депутатите гласуват законопроект за ратифициране на Споразумението между Република България и Организацията на Северноатлантическия договор за транзитно преминаване през въздушното пространство на Република България на въздухоплавателни средства на НАТО в рамките на операцията „Съюзна сила“. – Народно събрание на Република България. Стенограми от пленарни заседания. Тридесет и осмо Народно събрание. Стенограма от четиридесет и петото извънредно заседание, София, вторник, 4 май 1999 г. (30.09.2022) <<http://parliament.bg/bg/plenaryst/ns/6/ID/974>>.

¹⁹ NATO's role in Kosovo. Operation Joint Guardian. (30.09.2022) <<http://www.nato.int/kosovo/jnt-grdn.htm>>.

²⁰ NATO Topics: NATO's South East Europe Initiative. (30.09.2022) <<http://www.nato.int/seei/home.htm>>.

²¹ „Вятърът на промяната“ получи името „Бриз“. 1999, 13.

работна среща на министрите на отбраната на участващите в нея източноевропейски държави, където е поканен и генералният секретар лорд Джордж Робъртсън. Паралелно с дипломатическите преговори протича мащабно реформиране на армията. С цел приравняване към стандартите на НАТО, още през 1995 г. е приет нов Закон за отбраната и въоръжените сили. Заложените в него постановки са доразвити в Концепцията за национална сигурност на Република България от 1998 г. и Военната доктрина от 1999 г. Цитираните документи предвиждат широк набор от мерки, вариращи от организационни промени до преразпределение и бракуване на остаряло материално-техническо имущество и поетапно съкращаване на числения състав на армията до 45 000 души²².

Доказвайки по такъв недвусмислен начин категоричната си решимост за трайно преориентиране към сътрудничество с военно-политически интеграционни структури, българската държава успява да спечели доверието на новите си евроатлантически партньори. Официалната покана за пълноправно членство идва, съвсем логично, на 21 ноември 2002 г., на срещата на върха в Прага²³. Протоколът за присъединяване към Северноатлантическия договор е подписан на 26 март 2003 г. на извънредно заседание в Брюксел, „в пакет“ с останалите шест държави кандидатки от бившата съветска сфера в Източна Европа – Румъния, Литва, Латвия, Естония, Словакия и Словения²⁴, а официалната церемония по приемането ни в НАТО се провежда на 2 април 2004 г., след приключването на съответните ратификационни процедури.

В заключение може да се каже, че процесът на реализиране на българската атлантическа идея протича в контекста на сложния преход на младата постсоциалистическа България от тясно сътрудничество под егидата на СССР в рамките на структурите на Варшавския договор към адаптирано към новите геополитически реалии в Източна Европа партньорство с идентичните военно-политически структури на НАТО. Това е дълъг и труден еволюционен процес, преминал през всички етапи и препятствия на идеологическата конюнктура. Но крайната цел е достатъчно разбираема и исторически оправдана – да се обезпечи по най-добрия възможен начин националната сигурност на държавата. Така модерната българска атлантическа концепция се заражда именно като алтернатива на остарелите вече постановки за социалистическа

²² Шаламанов, Велizar. Българската армия – с нов модел в новото хилядолетие. Капитал, брой 6, 13 февруари 1999 г.

²³ Prague Summit Declaration issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Prague, Czech Republic. Press Release (2002) 127. Issued on 21 Nov. 2002. (30.09.2022) <http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_19552.htm>.

²⁴ Extraordinary Meeting of the North Atlantic Council with the participation of Bulgaria, Estonia, Latvia, Lithuania, Romania, Slovakia and Slovenia. NATO Update, 31 March 2003. (30.09.2022) <http://www.nato.int/docu/update/2003/03_march/eo326a.htm>.

военно-политическа интеграция в условията на променения баланс в отношенията Изток – Запад. Що се отнася до партньорите от НАТО, решението за приобщаване на България е част от по-общата стратегия за привличане в западната орбита на всички бивши сателити. Тук би бил неуместен въпросът дали и доколко нашето присъединяване към Северноатлантическия договор е било прибързано или погрешно. През 90-те години на XX в. за България няма по-добра стратегическа алтернатива. Затова направеният от тогавашните български правителства „атлантически избор“ следва да се разглежда като правилен в контекста на своето време. Изкривяване на историческата обективност би било интерпретирането на този избор на друга времева плоскост и от друга перспектива, независимо от изкушението той да бъде аналитично потвърден или порицан.

THE ATLANTIC IDEA AS FOREIGN POLICY PRIORITY DURING THE 1990S

Assist. Prof. Irina Yakimova, PhD

Institute for Historical Studies – Bulgarian Academy of Sciences

Abstract: The article examines the question of Bulgaria's place in the new military-political world order after the dissolution of the Warsaw Pact Organization. The author stresses the national security dilemma arising after the end of the Cold War, while tracing the evolution of the so-called "Bulgarian Atlantic idea" as well as its gradual recognition as a top foreign policy priority during the 1990s.

Keywords: NATO, Warsaw Pact, Bulgaria, Cold War, Transition

Гл. ас. д-р Ирина Якимова

Институт за исторически изследвания

Българска академия на науките

София

бул. „Шипченски проход“ № 52, бл. 17,

E-mail: iyakimova@abv.bg